

The illustration features a large, open book with a cream-colored cover and blue spine, tilted at an angle. The book's pages are blank except for the title. Ten diverse, smiling children of various ethnicities and ages are gathered around the book. Five children are positioned above the book, and five are below it. They are dressed in casual, colorful clothing. The background is a light blue sky with a small yellow butterfly in the upper left. The bottom of the image is decorated with stylized purple and pink flowers and green stems.

Консультація для батьків

**Вікові особливості
дітей 5-6 років**

- Вік 5–6 років — старший дошкільний вік, важливий період підготовки до школи.)
- Зміни в сучасному середовищі (сім'я, школа, технології, соціальне життя, пандемії, цифровізація) накладають нові вимоги.

Психологічні особливості дітей 5–6 років

Сфера	Особливості
Пізнавальна (інтелектуальна)	Розвиток уваги, пам'яті, сприйняття. З'являється довільність психічних процесів: дитина може свідомо звернути увагу, утримувати її. (Розвиток образного мислення; утворюються схематизовані та комплексні уявлення. Збільшення обсягу знань про світ, широкого словникового запасу; мовні навички значно покращені.
Особистісна / емоційна	Формується “Я-реальне” і “Я-ідеальне”: дитина вже не тільки усвідомлює те, ким вона є, а й прагне бути кимось, ким хотіла б стати. Зростає самостійність, ініціативність, здатність приймати прості рішення. Емоційна чутливість: часто переживання сильніші, може бути імпульсивність, емоційні сплески, потреба в підтримці, розумінні.
Соціальна	Потреба в спілкуванні з однолітками і дорослими — важлива для розвитку соціальних навичок. Гра — основна діяльність, особливо сюжетно-рольові ігри, ігри з правилами. Через гру дитина вчиться взаємодіяти, розуміти соціальні ролі, вчитися співпрацювати і ділитися. Розвиток дружніх відносин, більша чутливість до оцінки з боку оточення. Суцільність і стабільність соціального кола важливі. Формуються моральні уявлення, почуття справедливості, співпереживання.
Вольова регуляція / поведінка	Довільність поведінки — дитина все більше здатна стримувати імпульси, виконувати завдання, які не завжди цікаві, але потрібні. Прагнення до порядку, до правил, до виконання зобов'язань. Потреба в чітких межах та структурах; важливі рутина, правила, які дитина розуміє.

Соціальні особливості на тлі змін

- Зміни в сім'ї: можливі зміни життєвих умов, переїзди, дистанційна взаємодія з родичами тощо.
- Вплив мас-медіа, гаджетів: більше інформації, швидких змін, стимулів; може впливати на увагу, емоційність, потребу в контролі.
- Вплив ситуаційних стресів: пандемії, карантини, економічні зміни, які можуть формувати невизначеність, тривожність.
- Нові освітні вимоги: можливо, дитина матиме більше контактів з підготовчими групами, курсами, змінами у програмах.

Формування передумов шкільної зрілості

Що означає «шкільна зрілість» в цьому контексті і які її компоненти:

1. **Пізнавальна готовність**
 - о вміння концентрувати увагу; довільність уваги;
 - о пам'ять — слухова, зорова; здатність утримувати інформацію;
 - о розвиток мислення — логічні операції, уявлення, здатність діяти за планом.
2. **Мовленнєва готовність**
 - о достатній словниковий запас;
 - о уміння формулювати думки; пересказ; питання;
 - о розуміння інструкцій.
3. **Соціально-емоційна готовність**
 - о вміння взаємодіяти з іншими дітьми та дорослими;
 - о здатність до дружби, співпраці;
 - о уміння долати фрустрацію, пристосовуватись до правил;
 - о адекватна самосвідомість, позитивне ставлення до себе.
4. **Фізіологічна готовність**
 - о загальний стан здоров'я;
 - о розвиток моторики — дрібної і великої;
 - о вміння самообслуговуватись: одягнутись, вмитися, прибрати за собою.
5. **Мотивація до навчання**
 - о цікавість; бажання дізнаватися;
 - о готовність сприймати нові завдання;
 - о поведінка, що демонструє терпимість до помилок;
 - о підтримка з боку дорослих (вчителів, батьків).

Практичні поради для батьків / вихователів у умовах змін

- **Створювати стабільне середовище:** рутина, передбачуваність дій, чіткі правила. Це дає відчуття безпеки.
- **Підтримувати розвиток уваги і пам'яті** через ігри: на запам'ятовування, на спостереження, порівняння.
- **Розвивати мовлення:** читання, оповідання, переповідання, обговорення подій вдома і за межами.
- **Заохочувати гру з правилами та рольову гру,** спільні ігри з іншими дітьми, проекти чи ігрові ситуації, де дитина бере роль.
- **Розвивати самостійність,** включаючи побутові навички (одягання, прибирати, гігієна), приймати часткові рішення.
- **Емоційна підтримка:** навчання називати емоції, стратегій регуляції — глибоке дихання, перерва, обговорення.
- **Обмежений, контрольований контакт з гаджетами/медіа,** пояснювати, що дитина дивиться і чому; вибирати якісний контент.
- **Підтримка мотивації:** хвалити зусилля, не тільки результат; пояснювати значення навчання; перетворювати навчальні моменти у цікаві ігрові.

Виклики і що треба враховувати

- Індивідуальні темпи розвитку — не всі діти однаково готові в усіх сферах.
- Зміни у зовнішньому середовищі можуть стресувати — треба делікатно підтримувати.
- Перевантаження — надто багато курсів чи занять може призвести до втоми.

- Вірогідність, що школяр в шість років зіткнеться з адаптацією — як до дисципліни, так і соціально-емоційно.

Висновок

- Вік 5–6 років — ключовий період, коли формуються основи шкільної успішності.
 - Психологічні, соціальні, емоційні та фізичні передумови мають бути підтримані всією системою — сім'єю, закладом дошкільної освіти, суспільством.
 - Умови змін потребують більшої гнучкості, уваги до дитини, до її емоцій та потреб.
-